

МИНИСТЕРСТВО ПРОСВЕЩЕНИЯ РОССИЙСКОЙ ФЕДЕРАЦИИ

Министерство образования и науки Республики Дагестан

АМР "Кумторкалинский район"

МКОУ "Темиргоевская СОШ"

РАССМОТРЕНО

На заседании ШМО

Хангичиева С.З.
Протокол №1 от «26» 08
2023 г.

СОГЛАСОВАНО

Зам директора по УВР

Салаватова З.М.
Протокол №1 от «26» 08
2023 г.

УТВЕРЖДЕНО

Директор

Магомедова Н.М.
Приказ №42 от «26» 08
2023 г.

РАБОЧАЯ ПРОГРАММА

учебного предмета «Родной (авар.) литературы»

для обучающихся 1 класса

с. Темиргое 2023г.

Авар адабият 1 класс (33с.)

1.Программаялъе баян

Программа хIадур гьабуна байбихьул школадда тIуразаризе хIисабалде росарал хIасилазулги, обществоялда чиясул хьвада-чIвадиясул къагIидабазда бухъараб концепциялъулги, Байбихьул школалъул лъай къеялъул федералияб пачалихъияб стандарталъулги къучIалда. Адабияб цIали байбихьул школалъул системаялда аслиял предметадул цояб ккола. Гьелъ рахьдал мацIалда цIалиялъул мащел ва тексталда тIад хIалтIиялъул бажари лъугъинабула, художествияб литература цIалиялде интерес бижизабула ва лъимералъе рухIияб ва эстетикияб тарбия къезе, гьесул гIакълу цебетIезабизе квербакъула. Гьединго литературияб цIалиялъул курс тIадегIанаб даражаялда лъазабиялъ рес кьола байбихьул классазул цогидал предметада лъикIал хIасилал рихъизаризе.

Мурадал: Байбихьул школалъул литературияб цIалиялъул курс буссун буго гьал хадусел **мурадал** тIуразариялде: - бичIчIун, битIун, чвахун ва пасихIго цIализе гьваридго лъазабизе; батIибатIиял тайпабазул текстазда тIад хIалтIизе бажаруледухъ, калам цебетIезабизе; тIехьалдехун ва цIалиялдехун бугеб интерес шулалъизабизе; цIалиялъул даража борхизабизе ва, жалго жидедаго чIун, асарал цIалиялъулъги къваригIараб тIехъ тIаса бищиялъулъги хIалбихъи букIинабизе; - художествиябгин творчествоялъулаб ва нахъгIунтIиялъулаб пагъмути, художествиял асарал цIалулаго, чидае рекIел асар загьир гьабизе бугеб бажариги цебетIезабизе; рагIудехун берцинаб (эстетикияб) балагъи лъугъинабизе ва художествияб асар бичIчIизе бажаризе; - художествиял асараздалъун байбихьул классазул цIалдохъабазул рухIияб хIалбихъи бечелъизабизе; рухIияб асаралъул ва гьудуллъиялъулги, жавабчилъиялъулги, лъикIлъиялъулги, ритIухълъиялъулги хIакъалъулъ бичIчIиял куцай; Дагъистаналъул ва цогидал миллатазул культураялъул адаб-хъатир гьабизе цIалдохъабизе куцай.

Цель: - лъазарурал асаразул ва гьезул авторазул цIарал

- лъазарурал асаразул багъадуралги ва гьел гьоркъор гIахъаллъулел лъугъа-бахъиназул рахасги
- адабияб теориялдаса баянал: худож-яб асаралъул багъадур, багъадурасул монолог, диалог, дандекквей, олицетворение, эпитет.

- адабиял маргъабаздаса халкъиял маргъабазул батлалъи
- программаялда реклехъе лъазаризе рихъизарурал текстал

Программаялзул аслияб тlалаб: литератураялде лъималазе рокъи базаби; чвахун ва пасихlго цlалилъул бажари камиллъизаби; малъулел асаразул гъварилъуде раккизе ва аслияб пикруялда(идеялда) хадур гъезе кlвезелъун, анализалъе авалияб роцада лъимал ругъун гъари, тlахъал цlализе гъира-щавкъ бижизаби.

Хlалтlизабураб литература:

Авар мацl ва адабият. 1 – классал. Хlалтlул программаби / Хl.С. Вакилов. – 1- себ басма. – Махlачхъала, 2014.

2 Хlасилал:

1	1	Букваралъулгун лъай – хъвай гъаби. Ватlаналъул хlакъалъулъ бици.
2	1	Гъаракъ. Рагъараб ва рагъукъаб гъаркъал.Сураталдаса хабар гlуцlи.
3	1	Къотlел ва рагlи, гъезул схема
4	1	Предложение ва гъелъул схема.
5	1	А, а, И, и, У, у, О, о, е хlарпал ва гъаркъал
6	1	Н, н, М, м, Л, л хlарпал ва гъаркъал
7	1	Б, б, Г, г, Р, р хlарпал ва гъаркъал
8	1	С, с, Т, т, Х, х хlарпал ва гъаркъал

9	1	З, з, Э, э, Й, й х1арпал ва гъаркьбал
10	1	Ж, ж, Е, е, К, к х1арпа ва гъаркьбал
11	1	Ш, ш, Щ, щ х1арпал ва гъаркьбал
12	1	Г1, г1 х1арпал ва гъаракь
13	1	Т1, т1 х1арпалва гъаракь
14	1	В, в, к1, К1 х1арпал ва гъаркьбал
15	1	Ц, ц, д, д х1арпал ва гъаркьбал
16	1	Х1, х1 х1арпал ва гъаракь
17	1	Гъ, гъ х1арпал ва гъаракь
18	1	Лъ, лъ, ч, ч, я, я х1арапал ва гъаркьбал
19	1	Ц1, ц1 х1арпал ва гъаракь
20	1	П, п х1арпал ва гъаракь
21	1	Ч1, ч1 х1арпал ва гъаркьбал
22	1	Хъ, хъ х1арпал ва гъаркьбал
23	1	Къ, къ х1арпал ва гъаркьбал
24	1	Хь, хь х1арпал ва гъаракь
25	1	Кь, кь х1арпал ва гъаракь
26	1	Гъ, гъ х1арпал ва гъаракь
27	1	ъ, ь, ы, ф х1арпал ва гъаркьбал
28	1	Ю ю ва Ё ё х1арпал ва гъез кьолел гъаркьбал

29	1	«Клодол мичлихинкIал» Ф. ГIалиева
30	1	«Гьале их бачIун буго» ГI. Хачалов
31	1	«Хъвазе – цIализе лъала дида»
32	1	«Космос мутIигI гьабурав»
33	1	«ХIанчIи» Р. ХIамзатов

3 Метапредметиял хIасилал :

1. БатIи-батIиял жанразул ва тайпабазул текстал бичIчIун цIализе ругьунлъи, текстал кIалзул ва хъвавул формаялда гIуцIизе лъай.
2. Сверхуь тIабигIаталда нахьгIунтIизеги цогидазулгун бухьен гьабизеги каламалдаса пайда боси.
3. Накъиталъе гIахьаллъи гьабулев чиясухь гIенеккизеги, диалогалъуль гIахьаллъизеги, батIи-батIиял пикраби рукIиналъе мукIурлъизеги, жиндирго пикру загьир гьабизеги, гьельие далил бачинеги разилъи.
4. Предметал дандекквезе, гьезул анализ ва синтез гьабизе, гьел гIаммлъизаризе, тIелазде рикъизе ва цоцада рельеьинаризе лъай.
5. Предметадул ва предметада гьоркъор ругел бичIчIиял лъай (цоцазулгун гьоркъоблъи, маданият, творчество, тIехь, асаралъул хIасил, художествияб текст ва гь. ц.); гуманитариял (ай инсанасул, гьесул культураялъул, тарихалъул бицунел) ва эстетикиял (ай искусствоялда, дунялалда ва гIадамазул гIумруялда жаниб берцинлъиялъул, гьайбатлъиялъул хIакъалъуль бицунел) предметада гьоркъор ругел бухьенал ричIчIи.
6. ЦIалиялда цере лъурал мурадал ва масъалаби ричIчIизе ва гьел тIуразаризе лъай.
7. Цебе лъураб масъалаялда рекъон цIалиялда хурхарал хIалтIаби планалда росизе, гьезда хадуб хелкквезе ва гьезие къимат къезе бугеб бажари лъугьинаби

4. Ц1алул тематикияб план:

№	Саг1ат	Тема
1	1	Букваралъулгун лъай – хъвай гъаби. Ват1аналъул х1акъалъулъ бици.
2	1	Гъаракъ. Рагъараб ва рагъукъаб гъаркъал. Сураталдаса хабар г1уц1и.
3	1	Къот1ел ва раг1и, гъезул схема
4	1	Предложение ва гъелъул схема.
5	1	А, а, И, и, У, у, О, о, е х1арпал ва гъаркъал
6	1	Н, н, М, м, Л, л х1арпал ва гъаркъал
7	1	Б, б, Г, г, Р, р х1арпал ва гъаркъал
8	1	С, с, Т, т, Х, х х1арпал ва гъаркъал
9	1	З, з, Э, э, Й, й х1арпал ва гъаркъал
10	1	Ж, ж, Е, е, К, к х1арпа ва гъаркъал
11	1	Ш, ш, Щ, щ х1арпал ва гъаркъал
12	1	Г1, г1 х1арпал ва гъаракъ
13	1	Т1, т1 х1арпалва гъаракъ
14	1	В, в, к1, К1 х1арпал ва гъаркъал

15	1	Ц, ц, д, д х1арпал ва гьаркьал
16	1	Х1, х1 х1арпал ва гьаракь
17	1	Гь, гь х1арпал ва гьаракь
18	1	Ль, ль, ч, ч, я, я х1арапал ва гьаркьал
19	1	Ц1, ц1 х1арпал ва гьаракь
20	1	П, п х1арпал ва гьаракь
21	1	Ч1, ч1 х1арпал ва гьаркьал
22	1	Хъ, хъ х1арпал ва гьаркьал
23	1	Къ, къ х1арпал ва гьаркьал
24	1	Хь, хь х1арпал ва гьаракь
25	1	Кь, кь х1арпал ва гьаракь
26	1	Гъ, гъ х1арпал ва гьаракь
27	1	ъ, ь, ы, ф х1арпал ва гьаркьал
28	1	Ю ю ва Ё ё х1арпал ва гьез кьолел гьаркьал
29	1	«К1одол мич1ихинк1ал» Ф. Г1алиева
30	1	«Гьале их бач1ун буго» Г1. Хачалов
31	1	«Хъвазе – ц1ализе лъала дида»
32	1	«Космос мут1иг1 гьабурав»
33	1	«Х1анчи» Р. Х1амзатов

5. Написял хІасилал:

Школалдехун ва цІалиялдехун бугеб бербалагъи цІикІкІинаби;

МугІалимасул, цадахъ цІалулел гьалмагъзабазул ва эбелинсул

Рахъалъан щвараб къиматги хІисабалде босун, жинца жиндиего къимат кьезе бажари;

Инсанасул напсалъул лъикІаб хасиятги обществоялда гІадамазул гІумруялда, мурадал цере лъей.

МугІалимас кьураб къиматалда разилъи

Рахъдал мацІ нилъер культураялъул аслу букІин бичІчи

Рокъи ВатІаналде

Рокъи тІабигІаталде

6. Рагъараб календарно- тематикияб план 1 класс 2023 -2024с.

(анкьида жаниб 1 саг1ат)

№	Саг1ат	Тема	Заман	Деятельностиаль	Напсиял х1асилал	Материаль но- техникаляль ул ч1езаби
				ул видал		
1	1	Букваралъулгун лъай – хъвай гъаби. Ват1аналъул х1акъалъулъ бици.		Учебникалъулгун лъай-хъвай гъабула .	Школалдехун ва ц1алиялдехун бугеб бербалагъи ц1ик1к1инаби;	Т1ехъ
2	1	Гъаракъ. Рагъараб ва рагъукъаб гъаркъал. Сураталдаса хабар г1уц1и.		Суратаздасан текстал г1уц1ула.	Муг1алимасул, цадахъ ц1алулел	Алфавит
3	1	Къот1ел ва раг1и, гъезул схема		Г1инда раг1араб цогидазул калям бич1ч1и.	Жинца жиндиего къимат кьезе бажари;	Т1ехъ
4	1	Предложение ва гъелъул схема.		Цогидас ц1алулеб асар бич1ч1и.	Инсанасул напсалъул хасият	Х1арпал
5	1	А, а, И, и, У, у, О, о, е х1арпал ва гъаркъал		Х1арпал лъазари	Муг1алимас кьураб къиматалда разилъи	К1алзулаб ц1ех-рех.
6	1	Н, н, М, м, Л, л х1арпал ва гъаркъал		Х1арпал лъазари	Рахъдал мац1 нилъер культураляльул аслу бук1ин бич1ч1и	Алфавит
7	1	Б, б, Г, г, Р, р х1арпал ва гъаркъал		Рагъарал ва рагъукъал	Школалдехун ва ц1алиялдехун бугеб бербалагъи ц1ик1к1инаби;	Алфавит
8	1	С, с, Т, т, Х, х х1арпал ва гъаркъал		Х1арпал лъазари	Муг1алимасул, цадахъ ц1алулел къиматги х1исабалде босун	Алфавит

9	1	З, з, Э, э, Й, й х1арпал ва гьаркьал		Рагьарал ва рагьукьал рат1а гьаризе лъай	Жинца жиндиего кьимат кьезе бажари;	Алфавит
10	1	Ж, ж, Е, е, К, к х1арпа ва гьаркьал		Х1арпал лъазари	Мурадал цере лъей	Т1ехь
11	1	Ш, ш, Щ, щ х1арпал ва гьаркьал		Х1арпал лъазари	Рокьы Ват1аналде	Х1арпал
12	1	Г1, г1 х1арпал ва гьаракь		Х1арпал лъазари	Рокьы т1абиг1аталде	К1алзулаб ц1ех-рех.
13	1	Т1, т1 х1арпалва гьаракь		Х1арпал лъазари	Школалдехун ва ц1алиялдехун бугеб бербалагьы цик1к1инаби;	Алфавит
14	1	В, в, к1, К1 х1арпал ва гьаркьал		Х1арпал лъазари Рагьарал ва рагьукьал рат1а гьаризе лъай	Муг1алимасул, цадахь ц1алулел гьалмагьзабазул ва эбелинсул рахьалъан щвараб кьиматги х1исабалде босун	Т1ехь
15	1	Ц, ц, д, д х1арпал ва гьаркьал		Х1арпал лъазари	Рокьы Ват1аналде	Алфавит
16	1	Х1, х1 х1арпал ва гьаракь		Х1арпал лъазари	Рт1абиг1аталде	Алфавит
17	1	Гь, гь х1арпал ва гьаракь		Х1арпал лъазари	Муг1алимас кьураб кьиматалда разилъы	Алфавит
18	1	Лъ, лъ, ч, ч, я, я х1арапал ва гьаркьал		Х1арпал лъазари	Рахьдал мац1 нилъер культура	Алфавит
19	1	Ц1, ц1 х1арпал ва гьаракь		Рагьарал ва рагьукьал рат1а гьаризе лъай	Рахьдал мац1 нилъер культура ялъул аслу бук1ин бич1чи	Алфавит
20	1	П, п х1арпал ва гьаракь		Х1арпал лъазари	Школалдехун ва ц1алиялдехун бугеб бербалагьы цик1к1инаби;	Алфавит
21	1	Ч1, ч1 х1арпал ва гьаркьал		Х1арпал лъазари Рагьарал ва рагьукьал рат1а гьаризе лъай	Муг1алимасул, цадахь ц1алулел гьалмагьзабазул ва эбелинсул рахьалъан щвараб кьиматги х1исабалде босун	Т1ехь

22	1	Хъ, хъ х1арпал ва гьаркьал		Х1арпал лъазари	Жинца жиндиего кьимат кьезе бажари;	Х1арпал
23	1	Къ, къ х1арпал ва гьаркьал		Х1арпал лъазари	Инсанасул напсалъул лъик1аб хасиятги обществоялда г1адамазул г1умруялда, мурадал цере лъей	К1алзулаб ц1ех-рех.
24	1	Хь, хь х1арпал ва гьаракь		Х1арпал лъазари	Рокьи Ват1аналде	Алфавит
25	1	Кь, кь х1арпал ва гьаракь		Х1арпал лъазари	Рокьи т1абиг1аталде	Т1ехь
26	1	Гъ, гъ х1арпал ва гьаракь		Х1арпал лъазари	Школалдехун ва ц1алиялдехун бугеб бербалагьи ц1ик1к1инаби;	Х1арпал
27	1	ъ, ь, ы, ф х1арпал ва гьаркьал		Х1арпал лъазари	Рахьдал мац1 нильер культураялъул аслу бук1ин бич1чи	К1алзулаб ц1ех-рех.
28	1	Ю ю ва Ё ё х1арпал ва гьез кьолел гьаркьал		Х1арпал лъазари	Школалдехун ва ц1алиялдехун бугеб бербалагьи ц1ик1к1инаби;	Алфавит
29	1	«К1одол мич1ихинк1ал» Ф. Г1алиева		Калам цебет1езабиялъе к1вар	Муг1алимасда цадахь ц1али	Т1ехь
30	1	«Гьале их бач1ун буго» Г1. Хачалов		Калам цебет1езабиялъе к1вар	Жинца жиндиего кьимат кьезе бажари;	Т1ехь
31	1	«Хъвазе – ц1ализе лъала дида»		Калам цебет1езабиялъе к1вар	Инсанасул напсалъул лъик1аб хасиятги обществоялда г1адамазул г1умруялда, мурадал цере лъей	Жив-живгун х1алт1и.
32	1	«Космос мут1иг1 гьабурав»		Калам цебет1езабиялъе	Рокьи Ват1аналде	К1алзулаб ц1ех-рех.
33	1	«Х1анч1и» Р. Х1амзатов		Калам цебет1езаби	Рокьи т1абиг1аталде	К1алзулаб ц1ех-рех.